

ANY XXIX.—BATALLADA 1522

NÚMERO EXTRAORDINARI

(0138)
16 DE JULIOL DE 1898

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número 10 céntims de peseta per tot Espanya

Fora d'Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Librería Espanyola, Rambla del Mitj. 20, botiga,
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

SANATORI DE LA REPÚBLICA (per M. MOLINÉ.)

L'única enfermera que pot curarla.

LA LIQUIDACIÓ

o moment s' acosta, casi l' tenim à sobre. Totom ho sent així, y ca-si tothom ho diu. Els que ho ca-lan, els que voldrían dissimilarho fent gala de un patriotisme cego, irreflexiu, son els primers que par-lant ab lo seu interior reconeixen qu' estém perduts y que la pau s' imposa. Y la pau es la liquidació.

¿Qué'n treurfam de prolongar una resistencia desparada, sens altre objecte que sacrificar gent y su-trir nous desastres, cada vegada mes dolorosos y mes irreparables?

Alegar los honrosos debers que 'ns imposa una tra-dició gloriosa, que ha fet d' Espanya la nació mes fer-ma en la defensa de la seva nacionalitat y del seu territori, si bé's mira y considera, no vé avuy al cas.

Ens valdré de una metàfora per demostrarlo. Es Espanya y'l conjunt de sos dominis un arbre: la soca y las branques mestras representan la Península: las colonias están representadas per las branques secundarias, que de la soca han rebut la sava y la vida. Ara bé: si la soca es atacada, com que perdentla perdríam tot l' arbre, deber dels espanyols sens excepció es morir avants que consentirho. Mentre un ne quedí, l' arbre ha de trobar en ell un defensor enèrgich dispositat a tot.

Mes que comprén que s' haja de portar fins à tal ex-trém l' esperit de sacrifici, quan se tracta de algunes de las branques secundarias? En aquest cas correríam perill de sacrificar la vida total del arbre, per atendre à la salvació de aqueixas branques. Y cometèriam una torpesa tant mes gran, en quant a gunas d' ellas ja fa molt temps que han deixat de donar fruyt, haventse'n apropederat la pugó y las pitjors malurias.

Per altra part, algunes de aqueixas branques, de fet han sigut arrancadas violentament del arbre que las sos-tenga. Així hem de considerarlo si 'ns fixém en las condicions especialíssimas que ofereix avuy la guerra, totas desventajosas per Espanya, favorables totas als nostres agressors.

Així, entre Cuba y Espanya hi media un distancia considerable, que ha deixat de ser per nosaltres franque-jable, desde que l' enemich domina en absolut los mars que rodejan l' isla. Privats ens veýem, nosaltres d' en-viarhi ausilis y reforços, y ells en cambi ho tenen avin-ent, per multiplicar fins al infinit los seus medis de attach. ¿Quina será, donchs, la sort dels defensors ais-lats de la soberanía espanyola en aquella colònia? Podrà vendre caras las seves vidas, com ho estan fent, disputant pam à pam la presa al enemich, que sols à costa de inmensas perduas lograrà apoderarse'n. Pero abasta-a aquest heròich suïcidi per salvar altra cosa que l' pondonor, mil voltas probat y may desmentit del nos-tre exèrcit? ¿Per ventura, ha de seguir sent l' isla de Cuba, fins quan està perduda irremisiblement, l' insa-ciable abisme sens fondo que vaja tragantse la vida dels espanyols y ls últims recursos de la nació?

Liquidémla, donchs, liquidemla, lo mes aviat possi-ble. Branca arrancada del arbre de la patria, ja no pot tornar à adherir-hi. Es una partida fallida: fem'hi creu.

**

Pero al practicar aquesta operació, tan dolorosa com necessaria, convé examinar ab tot cuidado y ab gran ri-gor à qui son imputables las culpas de una perdua tan inmensa, realisada en circumstancies tan sumamente gravosas.

Las responsabilitats deuenen ser exigides à qui las haja contretas. Si deixessim de ferho, à mes de Cuba perdríam Espanya una cosa que val mes que l' isla, perdríam la vergonya.

Responguin, donchs, dels seus actes els governs de la monarquía restaurada, que han vingut abusant, du-rant tants anys, de la paciencia, de la docilitat, del ci-visme, de la noble confiança del poble espanyol. Si á lo menos de aquest haguessen prè consell; si en lloc de burlar sistemàticament l' expressió de la voluntat nacional consultada en los comicis, haguessen pro-curat que les Corts haguessen sigut un poder arrelat en la conciencia del poble, avuy tindrian per resguardar-te un escut invulnerabile.

Pero no es així, y els sols, digan lo que vulgan, han de assumir las funestas conseqüencies de aquesta espantosa *debâcle*. Ells, abrogantse tota l' autoritat, procedint sempre com à dictadors, imposant tot hora els caprichos de la seva voluntat, han quedat en descubert davant del país y de la historia.

Ja no parlém de la iniqua explotació que feren de las colonias, exacerbant la corcò may extingida de la rebeldia, fins à ferla estallar ab formidable empenta; ja no parlém dels medis equivocats qu' emplearen per reduirla, ni dels continuos cambis de método en que incorregueren, aplicantlos sempre fora de temps y per lo tant conseguint una serie de resultats negatius quan no del tot contraproducents; ja no parlém dels despi-farros espartos que feren de las vidas y dels caudals

de la nació subjecta al seu arbitre.... Espanta repassar, desde l' punt à que hem arribat, la llarga serie dels seus errors y de las seves iniquitats.

Arribá l' hora en que las vergonyoses complacencias que havíen tingut sempre ab la República Nort-Americanana en justa correspondencia à tanta torpesa se con-vertiren en la mes indigna y la mes injusta de las agres-sions. Donchs, fins en aquest moment suprèm, en que anava à jugarse la sort y l' honra d' Espanya, havíen de posar de relleu una vegada mes, sa falta de sinceritat, son apego al poder, la mesquinesa de son criteri, y l' inclinació funesta à jugar fent trampas. Avuy se veu ben clar: en una qüestió tan tremenda com la guerra ab los Estats Units, han procedit ab la mateixa despre-ocupació, ab la mateixa barra que si's tractés de unas eleccions de diputats à Corts. Mes que de acumular elements de attach y de defensa contra l' enemich, se han preocupat d' arbitrar astucias per a reduir al poble à l' impotencia, quan arribés l' hora del desastre.

Així van acceptar una guerra, sabent que no contavan ab medis suficients per sostenerla. Y no van revelarho, desde l' primer instant, perque l' país indignat no 's hagués dit:—Y donchs, qué n' heu fet dels immensos sacrificis que m' heu estat exigint?

Rodi la bola, y vingan desastres y mes desastres. ¡Qué importa la catàstrofe de Cavite! Lo poble espanyol es patriota fins al deliri. Res més fácil qu' estimular lo seu enardiment en las majors desgracias. A l' ex-plotació de aquest sentiment respectacle va dedicarse l' govern, alentant les esperances quin'er cas dels que 's dalian perque Espanya trobés un bon desquit D' aquí l' envío de l' esquadra de 'n Cervera à Cuba, mal apa-rellada per batres ab la formidable esquadra yankee; d' aquí també l' simulacre d' envío de la esquadra Cámarra à Filipinas, que com los personatges de las comedias *hace que se vá y vuelve*. D' aquí, finalment, l' ordre de que aquella abandonés intempestivamente y à l' hora menos oportuna, l' seu refugi de Santiago de Cuba, pe-ra sucumbir destrossada horribllement en menos de una hora de combat terrible y desigual.

Així ha anat burlant el govern el sentiment patrio-tich del poble: així à forsa d' esperansas y desenganyans y à copia de promeses de color de rosa seguidas sem-pre de las mes espantosas realitats ha procurat abatre cada dia més l' esperit públich... perque ell creu que la fiera, subjecta à 23 anys de continua domesticitat, es incapàs d' encresparse y treure las urpias, correspon-tant à major cástich, major estat de postració.

Avuy mateix, tement lo disgust del exèrcit que 's bat à Cuba, ya aplassant la solució de la pau, esperant sobrevinguin nous desastres, que calmin la pondono-sa sobrecitat del element militar. Res li importa que en tals condicions la pau haja de resultar tant mes gra-vosa, quant mes se retardin: al consentir que 'ls valents de Cuba sufreixin novas sangries, calcula que així lo-grarà postrarlos, de la mateixa manera que ha postrat al poble.

Perque l' seu ideal, consisteix en seguir governant, mentres quedí un sol resto de la destrossada Espanya. Aquest es el premi à que aspira, l' premi que creu ha-ver merecut. La perdua de las colonias, la destrucció de las esquadras, lo sacrifici de milers de vidas, la disipació de centenars de milions, la miseria de la nació trasmisible fatalment à las generacions futuras, quals recursos quedan també consumits, tot així no significa-res, ni val la pena de tenirho en compte. Ells sols son dignes de seguir governant à la sombra angusta de la monarquía restaurada: ells son els capassos y els ap-te-s.... Fora d' ells no hi ha solució possible.

Ab l' espectre del carlisme amenassan als lliberals: ab la perspectiva de la República procuran entemordir à las classes conservadoras. Y donchs qué's figuravan, qu' ells se rendirian al pes feixuch de las seves culpas? ¡Ah!.... Si Espanya no's desveilla y no se sobrepo-sa à totas las desventuras quel' affigeixen; si no destrueix las perfidies que la rodejan; si no treu forças de volun-tat per erigirse en mestressa y senyora dels seus des-tins, es una nació morta irremisiblement.

Ha arribat l' hora de la liquidació. Practiquila; pero ella y ningú mes qu' ella. Fugi, com del mes gran per-rill y la major de las vergonyas de tot intent de deixar-se dominar pels sectaris del vil absolutisme. Ells que diuhen que encare no hem ensenyat aquest régimen odiós desconeixen l' historia.... y fins l' historia del nos-tre sigle. Absolutistas siguieren los gobern de Fernando VII, que ompliren de oprobio à la nació. Ni aquells temps, ni 'ls successors de aquells homes, que tan clarament demostraren la indole dels seus sentiments fréstechs y salvatges en la passada guerra civil, poden regir una nació que aspiri à figurar entre 'ls pobles dignes y civilisats.

Las feridas sagnants de la desventurada Espanya, no necessitan vèxicans que las indignin y las gangrenin, sino antisèptichs que las cicatrisin, y un régime de reconstitució que robusteixi à la malalta posantla en condicions de obtenir un ràpit establiment.

Tan sols una República genuinament nacional, pot purificar aqueixa atmòsfera pestilent, saturada de vi-cis, de rutinas, de preocupacions, de escepticismes, de cobardías y de inmoraltat.

P. K.

i QUI 'NS HA VIST... Y' NS VEUI...

Nostre indomable valor
se veu que ha tornat à menos;
un pais de.... Filomenos
no s' portaría pitjor.

Per gloriosa tradició,
ans de tenir tants convents
tothom ens creya valents....
ides' ara en avant.... ni aixó!

La llissó ha estat de primera
y l' havém d' aprofitar,
comensant per variar
les colors de la bandera.

En lloc del groch y l' vermell,
poseuhi l blau y l morat.
qu' es del matís que ha quedat
nostra llastimada pell.

Borrém los castells y 'l lleó,
y en un lloc que 's vegi bé
pintem hi un gosset paté
magre y tremolant de pò.

Procurém, escarmentats,
olvidar tanta desditxa
y posémnos à fer mitja,
parar taula y rentá 'ls plots.

Ja que no servim per homes
nostra missió es als fogons,
ó à la trona à fer sermons,
ó al safreig à gastar bromas.

Mes si l' cambi ha de sé etern
fet ab tots los punts y comas,
mentres encare som homes....
inirém de.... pelà al govern!

JOSEPH ROSELLÓ.

CARTA OBERTA.

Sr. D. Román Auñón.

MADRID.

Molt Sr. meu: Si li envio la present per conducto de LA CAMPANA DE GRACIA, no ho estranyi: ho taig per estolviar els sellos: el de pau y l' de guerra: total vint céntims. Ja n' hi ha per anar à menjar un plat de sopa, en qualsevol cuya econò-mica de las que s' ofereixen com à únic porvenir à las familias obreras, que gracies à la previsió de vosté y companys de ministeri, van quedants e sense feyna y sense pa.

No tothom, Sr. Auñón, pot ficar mà en la fortuna del país per derrotxarla miserably, fent destruir en menos de un' hora esquadras enteras que han costat mes de 100 milions de pessetas, y enviantne d' altras à passar y à reparar l' istme de Suez, costi lo que costi, y sols per fer una francesilla. Si 'ls ministres miressin una mica 'l ram de las economías, 'ls espanyols no'ns veuriàm obligats à estalviar fins els sellos de una carta.

L' objecte de la present no es altre que donarli uns quants consells per si jutja convenient aprofitarlos. Se tracta de la regeneració de la marina nacional, realisada à ben poc gas'o. Alló que leyan avants:—«Que no me toquen à la Marina, avuy ja no té aplicació possible. Avuy podem tocarla ab la ploma y ab la paraula, encare que no ns siga possible ferho ab las mans per la senzilla rahó de casi no hi ha barcos. Y lo que no existeix, no 's toca.

Lo primer consell temo que arribi una mica massa tarà, si es cert que ha donat ordres de que 'ls acorassats Pelayo y Carlos V repassin lo canal de Suez y tornin à Espanya, y si es cert ademés que aquestas ordres estan en vias de cumplirse.

Sabent que 'ls barcos de la nostra Armada han sigut fins ara l' principal incentiu de las grans catàstrofes qu' hem vingut sufrint, perque allá ahont hi ha hagut barcos nostres s' hi han presentat sempre las esquadras nort-americanas ab forças inmen-sament superiors à destruirlos, temo y ab motiu, per la sort futura dels dos únics acorassats que 'ns restan.

Mal si haguessen anat à Filipinas, com semblava qu' era el seu propòsit (à lo menos el seu propòsit de boquilla): y pitjor encare si tornan à la Península. Allí, en aquelles llunyes ter-razas, impossibilitats de aprovisionar-se de carbó, de municións y de queviures, es molt fàcil que haguessen representat l' acte tercer y últim de l' horrona tragedia que va comensar à Ca-vite y va continuar à Santiago de Cuba. En cambi, tornant à la Península, temo que 'ls yankees vingan à trobarlos aquí reunint com tenen per costum forças immensament superiores à destruirlos, temo y ab motiu, per la sort futura dels dos únics acorassats que 'ns restan.

Mal si haguessen anat à Filipinas, com semblava qu' era el seu propòsit (à lo menos el seu propòsit de boquilla): y pitjor encare si tornan à la Península. Allí, en aquelles llunyes ter-razas, impossibilitats de aprovisionar-se de carbó, de municións y de queviures, es molt fàcil que haguessen representat l' acte tercer y últim de l' horrona tragedia que va comensar à Ca-vite y va continuar à Santiago de Cuba. En cambi, tornant à la Península, temo que 'ls yankees vingan à trobarlos aquí reunint com tenen per costum forças immensament superiores à destruirlos, temo y ab motiu, per la sort futura dels dos únics acorassats que 'ns restan.

Vosté dirà sens dupte:—Y donchs qué vol que me 'n fassi jels dos acorassats?

Ja sé que res embrassa tant, y més en temps de guerra, com aqueixas baluernes, sobre tot si estan confiades à la direcció superior de uns ministres que, com vosté, no saben manejàrlas. En aquest punt ha resultat que tenia rahó 'l seu company de ministeri, Sr. Correa, quan va dir *ex-abundantia cordis*:—Tant de-bò que no tingueixen.

Per això ara li diré lo que jo hauria fet al puesto de vosté, per tenir barcos y no tenirlos à un mateix temps. Dat que ja los acorassats havien passat lo canal, y qu' era precis que 'l repassen, crech que lo millor hauria sigut dir:—No tinch un céntim per pagar los drets de passatge. Per lo tant que 'l Carlos V y 'l Pelayo quedin com à penyora à Suez ó à Port-Said per respondre de aquests gastos, tal com queda en re-lotje à casa del prestamista, per respondre de un empenyo.

Y un cop terminada la guerra 'ls hauria pogut rescatar.

¿Qué li sembla del plan? ¿No es veritat que 'ls yankees que ja se 'ls menjén, haurian quedat ab un pam de nés.

Si així ho haguessen fet, hauria pogut apropiarse aquells versos de 'n Pitarrà:

«Jo soch un home petit
però tinc pensaments grans.»

En cambi, fora de aquell famós repartit d' escapularis, per-

doni que li diga, no se n' hi veu cap de pensament que reveli alguna previsió, ni mitjana grandesa.

Ara mateix suposan qu'està reunint los trastos vells y las desferrals dels arsenals per fer construir nous barcos que vingan a substituir als que baix l'estreta responsabilitat de vosté acaban de ser destruïts a Santiago de Cuba. Si aquells eran de 7,000 toneladas, els que ara projecta conjuminar ne tindrán 3,000 apenes. Vosté dirà sens dupte: —Per sucumbir sense fer lo menor dany al enemic tant es que 'n tinguin 3,000 com 7,000. Els resultats han de ser los mateixos. Lo fet es que la marina, quan vinga l'oportunitat pugui demostrar lo que val sacrificantse heròicament.

De manera que la missió de la marina espanyola consisteix únicament en demostrar que sab morir, vensuda per les forces superiors del enemic?

Donchs, en aquest cas, no valia la pena de que el país s'hagués desdinerat, fins al extrem de invertir a la rata de 800 milions de pessetas en la construcció de barcos moderns, que havien de ser verdaders vehicles de la derrota y de la mort. Tampoc valdrà la pena de que en lo successiu s'imposi nous sacrificis. ¿Perquè servirán al cap-de-vall?

Deixis, donchs, de penjar en acorassats, en creuhers, en destructors, en torpeders y en tota la càfila d'enginyos que, en mans com les sevses, no serveixen per ofendre lo més mínim al enemic, y si sols per demostrar que 'ls sabem perdre. Pel cas bastarà ab una esquadra de guises y de llanxes. Per anar-se'n fons sense fer mal al contrari n'hi ha prou ab aquestas embarcacions. Encara resultarà mes heroich presentarse á batres ab elles contra 'ls acorassats mes formidables.

Y aixis vosté, ministre del ram, que tantas probas ha donat de incapacitat y de impotencia, potser trobarà una ocupació digna de les facultats que l'adornan. Ja que no serveix per dirigir la marina, potser servirà per dirigir una llanxa.

A pesar de tot, consti que no 'serà jo qui m'hi embargueràs: te massa mala sombra, y temeria naufragar dintre del port.

Aixó sols es lo que 's proposava dir-li aquest seu S. S. que si no li besa las mans es perquè 's vosté tan petiti y ell no vol ajupir-se, ni per vosté ni per ningú.

P. DEL O.

LAS SENYORAS POTENCIAS

(INGLATERRA, FRANSA, JAPÓ, RUSSIA, AUSTRIA, ALEMANIA.)

—¿Hi ha tota la comissió?
—Completa la llista està.
—Donchs ja podém comensar:
queda oberta la sessió.

FRAN. Jo què, com no ignoraréu
sé també 'l que son revesos;
jo que de tots els progrésos
soch la que porto la veu,
deixem a la concurrencia
que a Espanya la vista giri
y son estat pesi y mirí
ab fraternal indulgència.
Protestó ab tota energia
del mot que aquí s'ha llençat:
això de *fraternitat*
ja no s'usa avuy en dia.
FRAN. De tots modos, crech qu'estém
en el deber d'estudiar
si hi ha modo d'acabar
la lluita.
ING. ¡No 'ns enredém!
Las coses no estan molt claras:
hi ha entre els bastants tiquis-miquis,
y l ditxo ja ho diu: No 't fiquis
en camisas d'onze varas.
¿Que l'ha demanat algú
lo nostre pare?

FRAN. —Es vratat;
pero, la fraternitat...
ING. ¡Tornéñhil!... (No hi vist ningú
pesat com aquesta Fransa.)
RUS. Per mi Fransa té rahó,
y si trobem l'oportunitat
de fer inclinar la balanza...
JAPÓ. ¿Cap a qui cantó? Perque
crech que ja ha de sé axiomàtic
que ni 'l yanki ens es simpàtic,
ni Espanya ens importa re.
ALEM. ¡Y es clar! ¿Que teniu pa'l ull?
¡Vaya un altre comentari!
Si us decidim a mediàrhi,
serà al crit de: (Part hi vull!)
Això ja es molt més sensat,
y digne y consoladó.
FRAN. Senyoras, més discreció!
¡Quina poca humanitat!
Hi ha una nació qu'agonisa,
y en lloc de durli consols
penséu ab ella tan sols
per pendreli la camisa...
ING. Ets graciosa per demés
ab aquest geni tan tendre.
Y donchs ¿qué li hem de pendre
si avuy ja no té res més?
ALEM. Inglaterra està en lo just.

JAPÓ. Per mi Inglaterra no s'erra.
RUS. Penso 'l mateix que Inglaterra.
ING. ¿Veyén? Això dona gust.
Creyéume a mi: vigilém
y ja que per si sorolla,
deixem que s'trenqui l'ampolla
y tots tots hi sucarem!
FRAN. Si es aixis, quan vingui 'l cas
espero que....

ING. ¡Per supuesto!

Tú obra l'ull desde 'l teu puesto
y no te 'n penedirás.

FRAN. Pero... ¿no seria bo
buscar una transacció humana
per fer la pau?

ING. —¡Tarambana!
No es assumpto nostre això.
¡Oh! Es que avuy la troca al fi
va enredantse y...

ING. —¿Y qué? ¡Tanoca!
Com més s'enredi la troca,
més costarà d'aclarir.

ALEM. ¡Molt ben xafat!

ING. ¡Té rahó!

ING. ¿Comprendeu la cosa?

FRAN. Entés.

ING. ¡Quedem donchs....

ING. Que no fem res....
Y s'aixeca la sessió.

—A reveure.—Adiós.—Salut.—
Sis petons, tres reverencias...
y las senyoras Potencies
se 'n van... per hont han vingut

C. GUMÀ.

Dintre de pochs días • Obra nova

LA SENYORA DE TOTHOM

PER C. GUMÀ

Ilustració de M. MOLINÉ
Queda oberta pels corresponents la llista de pedidos.

AB EL COR Á LA MÁ

—¡La pau, la pau! S'ha de negociar la pau á tota pressa.—
Al sentirli aquest llenguatje, vareig mirármel verdaderament sorprès.

—¡Cóm! ¿Y es vosté 'l que diu això? ¿Vosté, l'home de la guerra, l'apòstol de la lluita encarnissada, l'esperit bèlich, per exceŀlencia?... ¿Vosté demandant la pau?

—Si senyor, y no me 'n dono vergonya de dirlo; jo, l'esperit bèlich, l'apòstol de la lluita, l'home de la guerra, demando la pau com una necessitat apremiant, imperiosa, qüestió de vida ó mort.

—Y doncha ¿y aquell furor, aquell entusiasme, aquells juraments de donar la sanch per la patria, qué s'han fet?

—La patria... 'ls juraments.... ¡Si jo li expliqués els motius del meu canvi!....

—No desitjo altra cosa.

—Y me 'ls va explicar; net, clar, sense embuts, ab un accent de sinceritat que no donava lloc al dupte.

—Hi viscut una pila de semmanas enganyat com un xino. El govern, la premsa, 'ls politichs ens han engrescat ab las sevses mentidas, y al obrir els u ls a la realitat lo desencant ha sigut horrible.

—¡Y tan horrible!

—Avants de la guerra ¿qué sabiam aquí dels Estats Units? Lo que 'ns havian contat los diaris. Què eran incapassos de res: que no tenian mes que quartos, llart y ginebra: que allí tothom feya lo que li donava la gana y que 'ls assumptos militars estaven en mans de quatre pocas penas que únicament penavan en fer diners.

—Es veritat.

—Comensà la guerra y 'n sentirem dir de coses entusiasmadoras y a propòsit per aixampliar el cor! Los barcos d'ells estaven mal dirigits; no tenian generals, no sabien lo que 's feyan. Cada dia p'rdian un acorssat y cada setmana un cos d'exèrcit. Los indis del O'est esperaven lo moment oportú pera sixecarse contra 'ls yankees; Texas organisava també una sublevació; Méjich preparava un moviment pera reconquistar las províncies arrebatades pels americans. ¿Se 'n recorda?

—¡Prou!

—¡Pobres Estats Units!—deyan els patriots. ¡Poch saben en qui sarau s'han ficat! La nostra marina, encare que menos numerosa que la séva, l'aventaja en organització, en disciplina, en velocitat, en tot. ¿Plans? En feyan d'hermosos. Armariam barcos corsaris y reventariam el comers american; sortiriam ab la nostra esquadra y 'ls bombardejaríam Nova York, Nova Orleans y totas las poblacions que volguessin; els acabaríam els quartos y las agallas... y un arquebisbe dels nostres no's contentava, ab ménos que ab amar a plantar la bandera espanyola sobre la cúpula del Capitoli de Washington.

—¡Pobre arquebisbe!....

—Ha comensat la lluita... y ja ha vist tot com ha anat. Los barcos mal governats d'ells, trituran els barcos ben dirigits nostros: lo seu exèrcit de perdis invadeix l'illa de Cuba; després de Cavite, Santiago; després de Santiago, l'esquadra americana cap a las nostres costas. En Montijo està sitiata; en Cervera, pres; en Cádiz torna; l'Auñón, fentse la clenxa y parlant de las quatre fustas que 'ns quedan. Y tot això ens ho han fet els tocinaires, els que no servian per res, els que a puntadas de peu havíam de fer tornar a casa a aprendre de mòdos. ¿Vol desenganyar més gros, cayguda mes tremenda, ridícul més colossal? El govern, la premsa, los amos de la política ens han portat enganyats, ens han fet veure lo que no era. Per xojo y altres creyam en la guerra y confiavam en l'èxit. Avuy, que veýem la indigna mistificació de que hem sigut víctimas, no 'ns queda més remey que cridar: —¡Vinga la pau!

Lo Sr. Auñón comprant desferrals per fer una tercera esquadra.

Callà, y ni l' un ni l' altre digué res més. Ell semblaava haverse tret un pes de sobre. Jo meditava sobre las inmensas veritats que contenian sas paraulas.

F.

LA BARRICADA

Aixis en Desmoulins parlava al poble avants del mil setcents vuitantamou:

—¡Amunt els cors, fills del carrer! Morralla, tractada sens pietat: amunt els cors!

L' hora de las justicias ja s' apropa y ens veurá redimits lo sngle nou.

Preparat per lluytar, si vols ser lliure, contra tot, contra tots.

Contra 'ls vils que t' han pres sanch, honra y quartos,

y avuy, imbécils, t' amordassan fort

perque los crits de fam y d' agonía

no torbin sas difícils digestions;

contra aquests cínicus que sens fré t' escorxan

penjantse al pit, per mofa, ton tusó;

contra aquests miserables egoistas,

de rostre estúpit y de ventre gros,

que viuen una vida sibarítica

mentres t' embusterejan religió;

contra tots els que suran enganyante;

contra tots, contra tot!

Renova ab ferro y foch la rassa humana

destruhint ab ma ferma la llevor

d' eixa rassa d' Abel que indigne é idiota,

s' afemella en iglesias y salons,

mentres la rassa de Caín traballa

fecundant l' aspra terra ab son suhor.

D' aquesta monarquía que 't deshonra,

d' aquests ineptes que han tacat ton nom,

d' aquests pillets que t' han robat fortunas,

dels cobarts que han vessat ta sanch á dolls,

de tots aquests que han ajudat á ferre

un poble decadent, anémich, mort,

deshonrat y embrutit, fes que no's quedí

cendra, rastre ni pols.

T' han robat, de ton nom han fet escarni,

t' han xuclat com vampirs sanch y suhors.

¡Será per los seus críms massa lleu cástich

penjarlos d' un farol!

¡Al arma fills del poble! Hauréu de bátrers

ab vint sigles d' imbécils tradicions

á la ombrá de las quals els forts y els pillos

han fet dels bons y 'ls débils escarnot.

Atacarà de ferm en sa defensa

aquest exèrcit vil d' explotadors;

llavors serán immensa barricada

vostres vint sigles d' infernals dolors.

Prepareus á aixecarla fills del poble,

que ja apunta la aurora del nou jorn.

Las pedras del carrer, germanas vostras,

serán per vostres pits un escut fort;

poseuhui sufriments, venjansas y odis,

apiloteuhui el fel de vostres cors,

y serà una barrera inexpugnable

ahont s' estellarán trobant la mort

tronos, altars, escuts, lleys, privilegis,

pergamins, fanatismes, creus, galons

y demés fòtis criminals ó estúpits

ab que s' han amparat els vividors

per explotar indignament al poble

nudrintse ab la suhor de lo seu front.

Y quan ben soterrat aquest vell régime

d' indignitats y vils explotacions

brolli de sos desfets la nova rassa

purificada ab sanch, ab ferro y foch,

la Humanitat podrá gosar pau santa

dedicant son cervell y son esfors,

sempre guida pel mes pur altruisme,

al Traball, al Estudi, y al Amor.

¡Al arma, donchs, honrats! L' hora s' acosta;

cor seré, forsa al bras y certer cop!

Aixis en Desmoulins parlava al poble

avants del mil setcents vuitanta nou.

JEPH DE JESPUS.

ARA que la cosa no té remey se van descubrint totas las causas que han produhit lo desastre de Santiago de Cuba. Els barcos no eran acorassats, com aixis figuraven en lo nomenclator oficial, sino senzills crusers protegits. El nom que portavan, quan arribá l' hora de havérselas ab acorassats de debò, no 'ls va servir de res.

En segon lloc lo seu armament era molt inferior. Cada un dels acorassats enemicus tenia ell sol major número de canons de gran alcans, que 'ls creuhers espanyols plegats.

De mes á mes: en los barcos espanyols escassejavan el carbó y las municions; tenían bruts els fondos y per aquest motiu havían perdut una gran part de la seva velocitat normal.

Y per últim, mentres els artillers yankees s' havíen exercitat en lo maneig de las pessas, hi havia cabó de canó en los nostres crusers que no havia tirat mai cap canonada.

Lo mes trist de tot, apart de las desgracias personals, es que una marina tota de aparato, 'ls contribuents l' han pagada per bona, y á quatre ó cinch vegadas, el seu valor.

Lo que 'ns passa avuy no es purament una gran desgracia, imposta per una fatalitat cega é implacable.

Es mes aviat lo fruyt natural de 23 anys de inmoraltat y despilfarros.

La guerra al cap-de-vall no ha fet mes que posar en descubert las llagas monstruosas que 'ns empenyavam en no voler veure.

Dimecres corría la noticia de la rendició de Santiago de Cuba.

Y no obstant els telegramas de Madrid asseguravan que 'l govern no 'n sabia res.

¿Hi hagués ningú que posés en dupte la seguretat de aquesta nova desgracia?

Ningú absolutament.

Es regla general, que fins ara no ha tingut ni una sola excepció, la següent:

Notícies bonas, no se 'n ha de creure cap: las dolentes, s' han de creure totas.

Adoptant aquesta norma de criteri, 'l poble no s' equivoca mai.

Está demostrat que 'l govern no serveix per res. No ha servit ni per fer una guerra desesperada, ni serveix tampoch per concertar una pau mes ó menos vergonyosa.

Lo govern es un mort enravananat: té á la nació agafada entre 'ls seus brassos, y la pobra no se 'n pot desprendre.

Dona gust llegir los periódichs monárquichs. Los moments son difícils. «Ha arribat l' hora de aunar las forças vivas de la nació, ab totas las intel·ligencies y totas las voluntats. Qui abrigui idees perturbadoras, no mereix el nom d' espanyol. No explotéu las desditzas de la patria procurantli nous infortunis.... Ningú pot penetrar els designis de la Provïdència. Devérem permaneixer fermes sobre las ruïnes....»

¿Saben de quí es aquest solo de *sach de gemes*? Del periódich barceloní *La Dinastía*.

Mes clarament no poden expressar 'ls sentiments patriòtichs que l' impulsan. Tothom deu agrupar-se alrededor dels governs que han portat á la nació al últim grau del enviliment y de la ruina. La Providència vetlla per nosaltres. Espanya té encare un salvador. ¿Preguntan qui es?

¡Qui volen que siga!.... L' heréu Pantorillas!

Se parla de la formació de un govern de forsa.

Mentre siga 'l que nosaltres desitjém, que vinga y quan mes aviat millor.

Per extirpar tots los vics y corruptelas que han arruinat y envilit á Espanya, 's necessita un govern de forsa.

Per arrasar tots los obstacles tradicionals, se necesita un govern de forsa.

Y sobre tot, se necessita un govern de molta forsa per jutjar ab tot rigor y aplicar la pena consegüent á tots els causants de las desventuras de la nació.

El govern de forsa que 's necessita, únicament pot engendrarlo la justicia popular.

De un periódich anglès:

«Un país que 's contenta ab ser governat per homes com lo Sr. Sagasta, y que creu que 'l Sr. Romero Robledo es un polítich, no pot aspirar á tenir sino almirants y generals proporcionats als seus jefes civils».

Es molt trist que 'ls extrangers ens judioquin en aquests termes; pero es molt mes trist encare qu' estigant tan acertats en los seus judicis.

Los electors del districte de La Bisbal, que posant se baix la protecció de López Puigcerver, van votar al candidat cuner qu' ell va designarlos, poden donar-se per plenament satisfechos del agrahiment que ara 'ls demostra 'l ministre.

Ningú ignora que la industria mes important de aquell districte, es l' elaboració de taps.

Donchs en López Puigcerver l' ha protegida, imposant un recàrrec de un dos per cent á l' exportació de aquell producte. No 'n tenian prou los fabricants de taps ab la protecció que 's dispensa á la exportació del soro en pana, que tant dificulta l' adquisició de la primera materia de la industria: era precis arrodonir la cosa, gravant l' exportació dels taps elaborats. Aixís, després de l' estocada, vé molt á temps el catxetasso final.

Tapers del Ampurdà: ¡voléu dirme qué 'n faréu de las vostras ganivetats quan no poguéu tallar soro?

Espero la resposta. Sobre tot doneula prompte.

Los anuncis del rey de las húngaras si alguna cosa revelan es que té l' cor de fiera y l' cervell á tres quarts de quinze.

Com á motiu de la guerra civil que pretén encendre de nou, alega 'l desitj de venjar á Espanya y als espanyols dels oprobis que li han fet passar los governs de la restauració.

Es á dir: preten venjar á Espanya, inferintli una nova ferida, omplintla de dol y de sanch, desencadenant las seves taifa percometir els horrors mes abominables. De aixó 'n diu venjar á la nació.

Y als espanyols els venjará de la mateixa manera. Cremant las casas dels qu' encare no estigan totalment arruinitas, y procurant matar el major número possible de fills de mares espanyolas, de infelissos soldats, als quals haja respectat la guerra de las colonias. De aixó 'n diu venjar als espanyols.

Sols un nome boig y criminal á un temps pot alimentar semblants despropósits.

A passar comptes, Sr. Auñón. Vosté va dir al correspolson del *Brus*, ó á lo menos aixis aquest ho va afirmar, que 'l esquadra Càmara ab tot y empenderà 'l rumbo de Filipinas, no hi anirà.

Y així ha sigut en efecte: no hi ha anat. A pesar de tot vosté va disposar que passés el canal de Suez, qual operació suposa un gasto de un milió, trescents mil franchs per pago de drets de passatge. Y tot just l' havia passat, va disposar que 'l repassen, pagant de nou una suma igual á l' anterior.

Total: un gasto inútil de de dos milions siscents mil franchs.

Si aquest no es un cas de responsabilitat ministerial, que ha de saldarse ab diners, perque pel seu capricho y so's pel seu capricho va derrotxar miserabilement aquesta suma, ja no hi ha cassos de responsabilitat possible.

Y al pensar que ningú li exigirà un céntim, sino molt al contrari, que quan deixi de ser ministre, li se nyalarán encare la corresponent cessantia, en pago dels seus serveys.... francament, li diu un ciutadà pacífich, n' hi ha per agafar un bastó y fers'hi á garrotadas.

No deixaré un gasto de recomanar al país que rectifiqui lo mes prompte millor, la seva conducta indiferent y apática, 'l seu escepticisme per la política. Es precis que tothom manifesti las seves aspiracions per lo que respecta al govern de la nació.

Una casa mal governada, per opulenta que siga, se'n va á terra sense remey. Ab mes motiu una nació mal regida, y encare mes si es pobre. La nació es la casa de tots: la nació es lo conjunt de totas las cases particulars. Anant ella malament, malament ha de anar tothom. Avuy ho estém trobant.

Gran part de la responsabilitat de las grans desventures que 'ns afligeixen, de las guerras que 'ns assellen, dels impostos que 'ns despullen, de la terrible miseria que 'ns amenassa, recau sobre 'ls ciutadans que durant tant temps han tingut en olvit l' estricte cumpliment dels seus devers polítics.

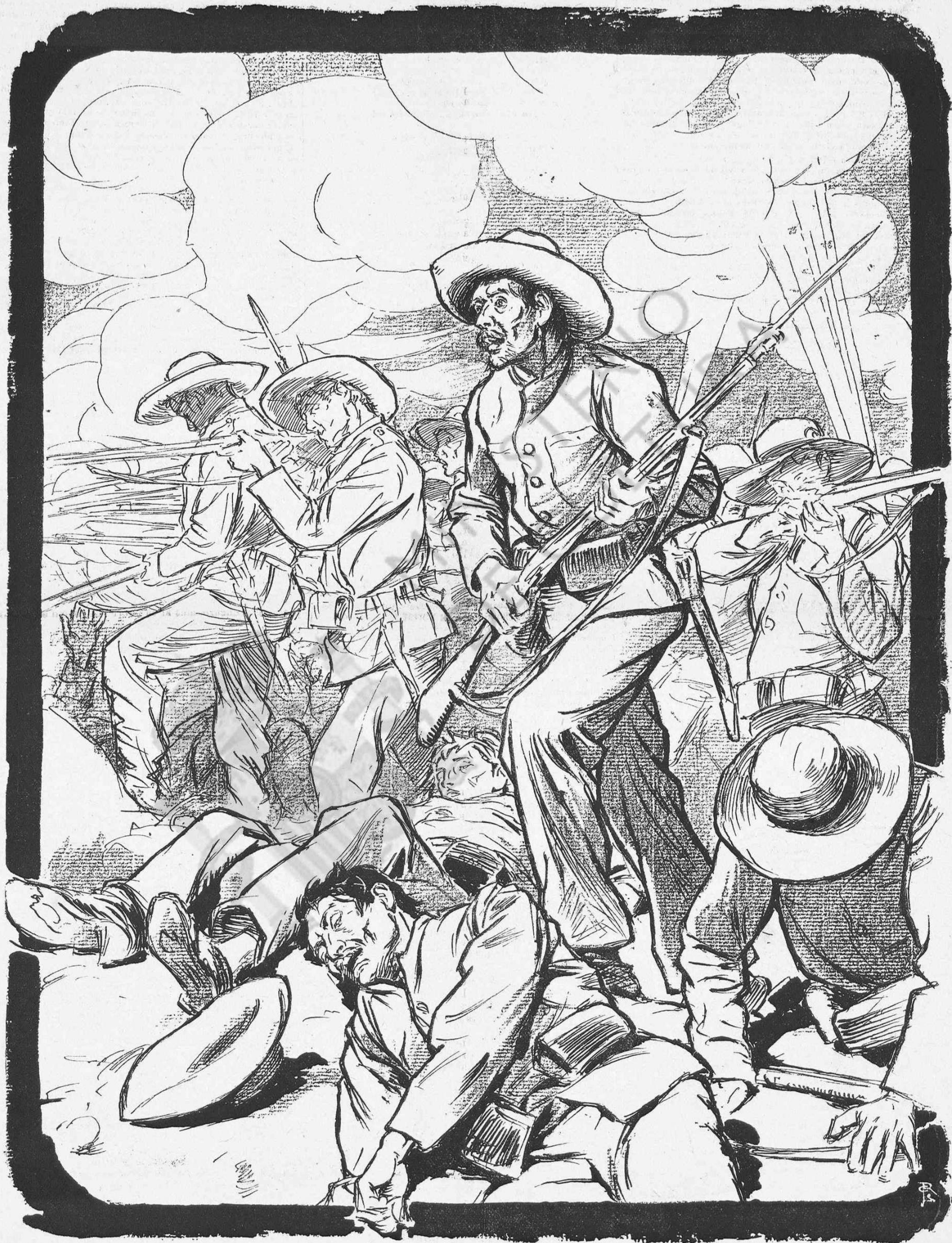
La política 'm fa fàstich—deyan molts. Donchs avuy se troben els que aixis parlaven, ab un estat de cosas que no sols fa fàstich, sino que ademés fa horror.

En aquesta situació tremenda, Espanya está perduda, si no cuida de salvarse á sí mateixa. ¿De quina manera? Resolguentse á fer lo que no havia volgut fer fins ara: entrant de plé en la vida pública, emancipantse virilment de la subjecció vergonyosa en que l' han tinguda 'ls polítichs de la restauració, y declarant de una vegada qu' es senyora y duanya dels seus destinos.

Conseqüència de aquest acte de serena energia será l' establecimiento de una República popular, verdaderament nacional, regida pels homes que la mateixa nació designi, per homes enterament nous, sense ressabís, ni compromisos, si 'ls vells no li agradan ó no li inspiran la deguda confiança.

Sempre hem dit que volém una República nacional y no una República de partit; una República per la nació y no pels republicans exclusivament. Per premir á nostres constants traballs ens contentaré amb poderli arrimar l' espalla, sens aspirar á la més mínima recompensa.

PATRIOTISMF, SACRIFICIS, ENTUSSIASME ETC., ETC. (Dibuix de JOSEPH LLUÍS PELLICER.)

No més que 'ls que no tingueren 300 duros.

Per això quan ens pregunten:—¿Qué feu els republicans?—responem sempre:—Esperém que l'país se decideixi per marxar d'acord ab ell.

CARTAS DE FORA.—Amer. Fa cosa de tres setmanas va cançar missa per primera vegada un ensotanat nouell fill d'aquesta població. Després de la cerimònia religiosa l'no celebrant, el rector, el vicari i 'ls convidats anaren a fer un tibet a una masia que dista uns tres quarts d' hora de la població, y reinà una alegria tan extraordinaria y feren tals exercicis de forsa 'ls ensotanats mes joves, que a lo millor anaven per terra fent tamborells y per terra van anar també algunes donas, armantse una gatzara que n'hi havia per lograr-hi cadirars, ni que haguessin sigut les cadirars de la iglesia.—Això es, per lo vist, com s'aumenta la virtut espiritual de una primera missa.

Vandellós.—Passa plassa l'nostre ensotanat de tacanyo, de tal manera que a penes hi ha vicari que puga sostener-se. En poch temps se'n han canviat a la ratlla de una dotzena.—El que tenim ara estava celebrant la missa, quan al moment en que l' necessitava, s' trobà ab que no hi havia ví. Sortí l' escolanet a buscarne y tornà al cap d'un rato, pero l' que duva era tot térbol y no pogué servir. N' anà a buscar de nou y llavoras era massa clar, presumintse que havia sigut batjat. La dona del agutzi sortí per ví, y la missa quedà interrompuda per espay de tres quarts d' hora, manifestant el vicari que no podria continuar si algú no li proporcionava una mica de ví verge. Per últim la mare de la tabernera l' tragué d' apuros, acudint a la bota de la seva filla.—Això succeix en una parroquia que rendeix grans beneficis; per lo vist l' amo de l'establiment ho vol tot per ell, inclús lo ví de dir missa.

BANDERILLAS

Respectable Mendez-Núñez:
¿Sab aquell llibre famós
titulat *Honra sin barcos*,
que porta l'seu nom gloriós?
Donchs l'edició està agotada,
y ni pagantlo molt car
per més que un busqui y rebusqui
se'n troba un sol exemplar.

¿Quán s'aixecan els carlistas?
Si es que ho volen sapigné,
els ho contaré, baix pacte
de que no n'hau de dir re.
Uns s'aixecan a las quatre,
altres a las cinch y quart,
y altres, la gran majoria
s'aixecan d'allò més tart.

Per tractá a algú d'embustero
en forma decenta y neta,
fins ara solia dirse:
—Ets pitjor que l' *Gaceta*.—
Avuy, per tapar la boca
a un embustero de barra,
hi ha una frasse molt més justa
—Ets pitjor que un pissarra!

A la Habana estém molt mäls,
a Centfochs la cosa es seria,
Manila, plena de horrors,
Puerto Rico, una miseria.

Si a Ilo-Ilo solzament
tirém sense suá l'quilo,
pot dirse que l'nostre honor
penja avuy d'un Ilo-Ilo.

Pren el diari, gira un full
y al moment iplora que plora!
¿Ha vist que 'ls americans
son ja d'Espanya a la vora?
¿Compadex als soldats morts?
¿T'algún fill que li entra en caixa?
Escoletm... ¿Sentiu qué diu?
—Ay quatres méus!... ¡Quina baixa!

Gaditans, si 'ls yankis venen,
aplastéulos d'un revés:
Cádiz es un poble d'héroes
y té pit per xó y molt més.
Gaditans, si 'ls yankis venen
no 'ls deixeu passá endavant,
y cereyéu que Barcelona...
vos ho agrahirá bastant.

Suposém que 'ls yankis venen,
suposém que han arribat,
suposém que tiran bombas
sobre la nostra ciutat.
Suposém que la primera
cau sobre l'cap de 'Colón...
¿Vr'tat que l' *Lance* tindria
tota la gracia del món?

Prou el govern busca quartos
ab frenesi sense igual;
es en va; per més que corra,
en lloc pot trobá un sol ral.
Per xó, l' govern que's consoli,
que si bé d'això n'hi ha un feix,
nosaltres no som ministres...
y també 'ns passa'l mateix.

«Vamos a los toros,
«que es corrida real,
«son toros de Miura,
«no tienen rival....»
Si entre tant a Cuba
rebém de plé a plé,
Al sortir dels toros
ja ho deurém sabé,

C. GUMÀ

LA SOPA DELS POBRES

Ab l'establiment de les cuynas económicas ja hi ha hagut
alguns disgustos.

Podrà l'*Diari de Barcelona* condemnar tant com vulgi,
que's perturbi l'exercici de la beneficencia, quan aquesta es
voluntaria y no obligada per ningú. Nosaltres, en canvi, con-
demnarem la falta de tacto que ve demostrant la Junta mu-
nicipal de auxilis y l'seu desconeixement absolut dels sentiments
de dignitat y de decencia que caracterisan al poble obrer
català.

No hi ha trabajador que s'estimi, que no se senti vexat al
tenir que presentarse ab lo plat ó ab l'olla a las mans a recu-
llir la gasofia que li proporcionan algunes ànimes caritativas.

Sembia que l'exercici de la verdadera caritat deuria estar
renyit ab tot propòsit de imposar una humiliació al infelís
que d'ella es objecte. Y es humiliant per demés lo repartó de
la sopa, y acaba de serho, si's confia com's ha fet en alguns
barris de la ciutat a determinades corporacions religiosas.

No sembla sino que 'ls que això procedeixen tractin de
reproduir de una manera mes ó menos subrepticia l'descon-
solador y antipàtic espectacle de la sopa dels convents.

La reacció clerical ha anat adquirint una importància esce-
ssivament desmesurada, perque avuy se li concedeixi aquesta
especie de satisfacció, a expensas de la dignitat del poble
obrer. Es aquest, en nostre concepte, un pas una mica mala
atrevit. Molt dels que per no morirse de fam y no pudent
passar per res mes, acuden a recullir lo miserabile aliment de
les mans molsudes del frare ó de la monja, tinguin que seguir
els que això ho han disposat, que junt ab aquella sustànci
no poden menos que devorar l' agror de un fondo resentiment,
que un dia ó altre estallarà, perque hi han agravis que no
poden pahir.

Nosaltres voldriam veure en el exercici de la assistència ber-
eifa una mica mes de noblesa, una mica menys de partit pres.
Després de tot els obrers que necessiten aquets auxilis, es
perque careixen de treball. Son les víctimes de la guerra que
després de arrebatals'hi 'ls fills, are 'ls arrebat la feyna. En
la seva situació afflictiva's fan dignes de totes las considera-
cions, y es la primera de elles el respecte a un sentiment de
dignitat personal que després de tot no fa mes que honrarlos y
enaltirlos.

Quedin les cuynas económicas—per sempre separadas de
tota intervenció clerical—únicament per aquells que no tin-
guin medis de coure's el menjar. Als que tenen casa y llar
millor serà assistirlos ab bonos de aliments, y si's creu que l
reparto de aquests bonos pot donar lloc a algun abús, se
socorrerà's 'ls ab queviures passats a domicili.

Los mateixos obrers podrian exercir, y exercirian de segur
una fiscalisió oportuna y gelosa, de la qual, estem segurs que
se'n felicitarien les persones que constitueixen la Junta Mu-
nicipal de auxilis. No hi ha que abrigar desconfians que
mortifiquen. Precisament en los moments angustiosos es quan
se posan mes de relleu los actes de honradés y de desprend-
iment de las classes populars de Catalunya. De questa con-
formitat serien mes agralits que may els esforços que las
classes socials de alguna posició practican pera matar la fam
dels pobres paliant en lo possible 'ls terribles efectes de la tre-
menda crisis que pesa principalment sobre la ciutat de Barce-
lona.

J.

UN LLANUT Y UN ESQUILAT

Diálech llegit per son autor en la vetllada literaria musical
celebrada per la JUVENTUT REPUBLICANA DEL «CÍRCULO PRO-
GRESISTA» de Gracia lo dia 25 de Desembre de 1896.

—Ja han passat los temps felisos,
aqueells bons temps ja han passat
en que tan venerats eran
los ministres del altar.

—Ben felisos y ditzosos
los temps veniders serán,
si ab amor la gent venera
als sabidignes y honrats,
que per la Humana Familia
mes s'hagin sacrificat.

—Véure per tot eucurullas,
pelegrins, castells feudals

ENTRE LA PAU Y LA GUERRA

Y/pensant y vacilant
l'Espanya va al botavant.

y torneigs sempre voldria.
—A mi m' plau molt contemplar las rojas y encesas flamas d' ardenta y negra fornal, mentre á son entorn retruyen los forts repichs de cent malls y las alegres cantadas dels bons fills del sant Traball.

Y m' plau exposicions véure grandiosas y universals ahont en llouya gloria, se troben agermanats, los prodigis de la Industria, de la Ciencia y de las Arts.

—A cada carré una iglesia ben rica, adornada y gran, si jo pogués hi faria.

—Jo voldria á cada pas posarhi grans bibliotecas y escolas, pera matar la maleïda ignorancia. qu'en lo mon cau a tant dany.

—Jo ab gran fé, crech los miracles, que han fet las santas y 'ls sants.

—Jo sols crech en los miracles que la Ciencia ns fa admirar.

—Totas las cosas antiguas tenen per mi un mérit gran; tot lo modern jo detesto.

—Jo contemplo ab goig y afany tots los moderns adelantos y las invencions colossals.

—La nostra religió santa v'Idria qu'eixis triunfant de la més terrible guerra; d'una guerra universal.

—Perque 'ls homes se donguressin fraternal y estret abràs etablintne per sa gloria per tot l'univers la pau triunfants voldria véure la Virtut y la Moral.

—Un auto de fé voldria cada dia contemp'ar, per véure mori 'ls heretjes á la foguera cremats.

—Per no véure un espectacle tant bárbaro y criminal preferia morirme ó quedarme cego avants.

—¡Jo l'pervenir veig molt negre!
—¡Jo l'pervenir veig brillant!

—Ditxos los que van néixer quatre ó cinch sigles atrás!

—¡Ah! ¡Ditxos los que néixin déu mil sigles endavant!

FRANCISCO LLENAS:

BONS PARROQUIANS

ORT-SAID: oficinas de la Companyia del Canal de Suez, 27 de Juny.

—¡Ah de casa!

—Dugui.

—Haig de passar el Canal: fassin el favor de la papeleta.

—¿Quin barco es?

—¡Uy! Una pila, tot' una esquadra.

—¡Ah! ¡La espanyola? Bona gent.

Tant mateix van á Filipinas?

—El patriotisme m' impideix enrahonar.

—Fa bé; no enraconi. Mentre pagui...

—¿Quant es aixó?

—Una friolera: un milió trescents mil franchs.

—¡Apreta! ¡No mes de passar el Canal?

—Preu de tarifa: tant paga un almirant com una criatura.

—Pero... un milió trescents mil franchs!.. Quant á casa ho sapigan!... Ja es l'últim?

—Aqui no's regateja: es preu fixo. ¿Vol passar? Ha de pagar aixó. ¿No vol pagar? Se'n entorna, y tan amichs.

—¿Quànt m' hi posa pel Pelayo?

—Lo que li correspon: 10 franchs per tonelada...

—¡Anda! ¡Y tantas mils que n'té!

—Fill, de vostés es ia culpa. ¿Perque's feyan uns barcos tan grosos? Se limitessin á construirse llanxes y barquetas de pescar, podrían passar el Canal per un tres y no res.

—¡Un milió trescents mil franchs! No se pas si's ls porto tants quartos...

—¡Vaja, home, no fassí'l pobre! Vostés ray que fan un emp'estit cada dia y una emissió cada setmana.

—Bé deurá cobrar en paper...

—No senyor: á la casa hi ha moltes ratas y tenim por de que ens el rosseguin. Ha de ser precisament ab or.

L'almirant se treu la bossa y trinch, trinch, trinch! va tirant monedes sobre l'taulell fins á completar la suma de un milió trescents mil franchs.

—Vaja bon viatge: y que arribint ab tota felicitat á... no se ahont. Recordis de mi.

—Ja ho crech que me'n recordaré! Un milió trescents mil franchs!... ¡Quina sangría!

*

Al mateix Port-Said y á las mateixas oficinas 10 de Juliol.

—Bonas tardes.

—Hola! ¡Ja torna á ser aquí? En tants pochs días ha anat y vingut d'allá ahont anava? Si que anava á prop!...

—No senyor, no: no hi fet mes que arribar fins á Suez y tornámen.

—Com si diguessim un passeig de recreo pel Canal. Y ara deu venir á pagar.

—¿A pagar que? ¿No vaig pagar l' altre dia?

—Llavoras pagava per anar de Port-Said á Suez; ara ha de pagar lo venir de Suez á Port Said.

—¿Es dir que cobran dos cops?

—No senyor: un cop cada vegada.

—No ho haguera dit may. Jo m' pensava que aixó era com als teatros, que fan pagar á l' entrada, pero de sortir no'n contan res.

—Mestre, l' Canal no es cap teatre; es una Companyia molt seria, lo mateix que un tramvia. ¿No paga vosté quan va de Barcelona á Gracia? Y si després va de Gracia á Barcelona ¿no torna pagar? Doncs això mateix ho tenim montat nos-altres.

—Y be ¿quànt haig de pagar ara?

—Ja ho sab, home: un milió trescents mil franchs.

—¿Igual que l' altre cop?

—Exactament igual: ni l' Canal ha variat las tarifas, ni 'ls barcos de vosté s' han tornat mes petis.

—¡Dimontri, dimontri!... ¡Quina manera de derrotjar inútilment... Dos milions siscents mil franchs en tretze dies!.

—Escolti-li crida l'Administrador del Canal: —un' altra vegada que vinguin per aquí, fassí una cosa:

—¿Qué?

—Prengui una ida y vuelta: li sortirà molt mes barato.

FANTASTICH.

ZONA NEUTRAL

En Jan molt felis vivia traballant en temps normal, perque un tros de pa podia dur á casa ab son jornal; mes declarada la guerra á la seva hidalgia terra tal miseria s'hi extengué, que l' taller 'hont traballava pará en sech, y al carré anava sens pietat el pobre obré.

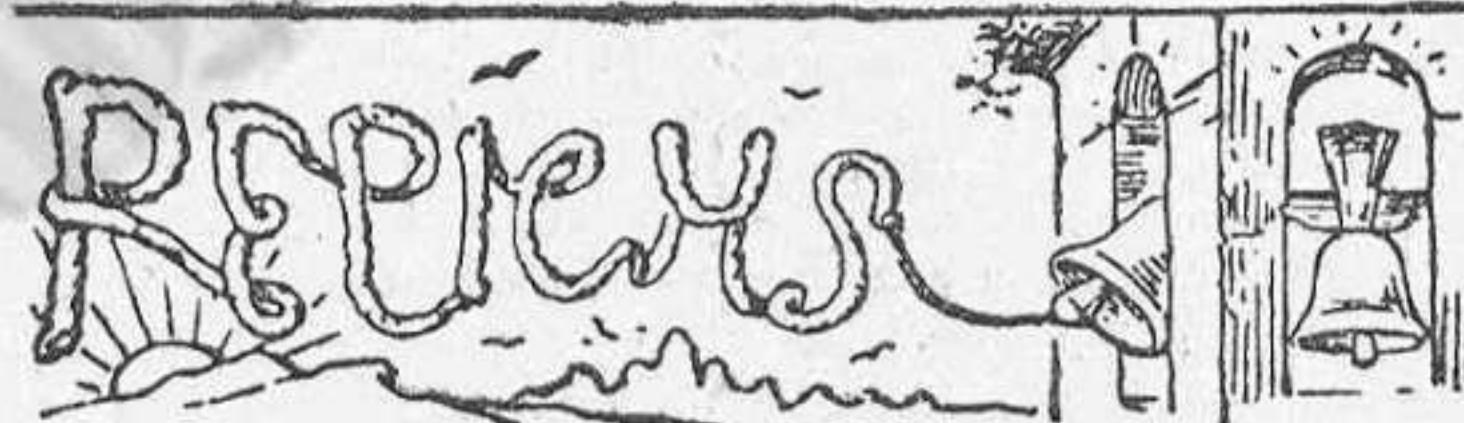
La esposa li cau malalta, li demana pa 'ls petits, y en Jan renega y s'exalta, veientos tant decandits; mes per sort á un amich topa que li explica què la sopa als convents se reparteix; y recordants se qu'es pare, ab escrupol no repara, y á buscarla compareix.

¡Qué content se'n va ab l' olleta á alimentar als fills del cor! y al repartí 'ls sopets va besantlos ab amor: pero amarga sa alegria la justicia que venia á fe l'desahuci á n'en Jan, y sos mobles los del ordre ab tot l' artistich desordre al carrer los van deixant.

De sopte una canonada del enemic se sentí; deixant la feyna embastada, la justicia va fugí; y agafant los millors trastos ell mateix per no fer gastos á un bosch prop d'allí 'ls deixá; y á cada bomba que queya sobre las casas, somreya, y ab un tó amarch mormolá:

—Desd' avuy ma llar extensa es lo camp ras y 'l carré; preparém doncs la defensa de ma nova llar també. Y esqueixa d'un pí una branca y aixecant bandera blanca penja 'ls calzots á dalt, dihen: «Cuidado! á mon dessobre no hi tiréu; per ser ben pobre ni tinc Patria: soch neutral.

L' AVI RIERA.

EVA diaf enrera el copresponsal del Diluvi, desde Madrid:

«El governo de Cánovas tuvo un objectivo, y el governo de Sagasta tiene el mismo objectivo. Este es el que no ha variado. Y en el objectivo de los dos gobiernos es lo de menos Cuba, como lo es lo de Filipinas. Los gubernamentales de ambos partidos se habrán dado por satisfechos con salvar su objectivo.»

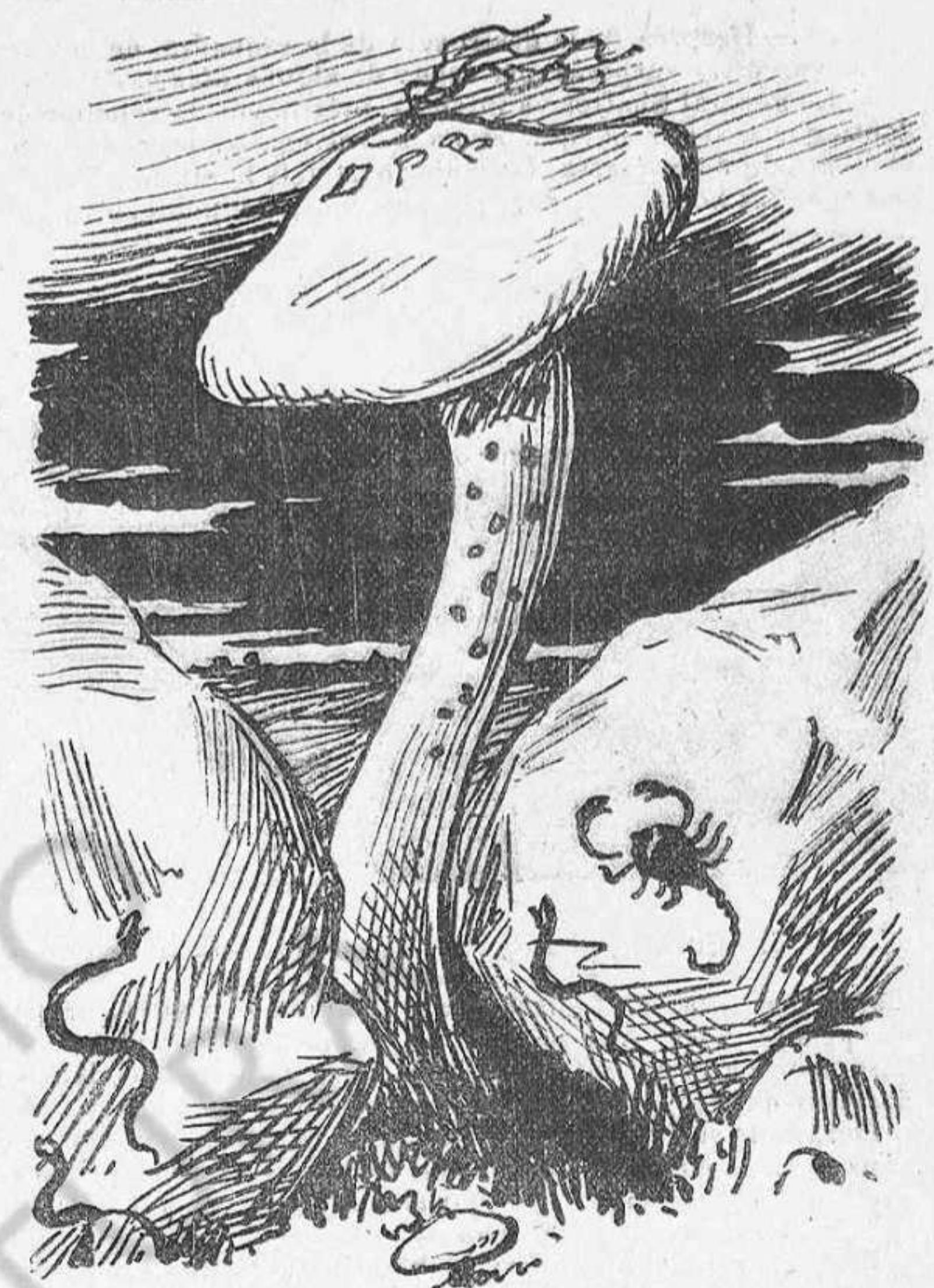
Això es realment. Y consti que l' objectiu dels dos partits té la forma de una lavativa. A lo menos, fins ara, no ha servit mes que per xeringar al poble.

—La patria desmembrada!... —Y qué!—dirán els partidaris de la restauració que fins ara han viscut y ansian continuar vivint á la seva sombra.

Per ells hi haurá patria mentres subsisteixi un sol terrós que sostengui l' arbre de las garrofas de Sagunto.

—Sabent per qué l' Auñón ha gastat tantament més de

FRUYTA FORA DE TEMPS

Asseguran que sortiran bolets venenosos.

mitj milió de duros, en fer passar dos vegadas l' esquadra de 'n Càmara pel canal de Suez?

Senzillament, per las pretensions que solen tenir tots els homes nanos.

L' Auñón no puja quatre pams de terra, y vol passar plassa de gastado.

Lleó XIII ha promés á la reina regent d'Espanya qu' exerciria tota la seva influencia ab lo clero de la Península, al objecte de contrarrestar l' agitació carlista.

Es curiós que l' Papa cap á sas vellesas se proposi fer la competència á n'en Lagartijo.

Ab las sevas llargas.

Pero podrà enganyarse. Lo clero carcunda es un toro burri-cego que no sempre obeheix al drap. Mes hi farà en tot cas l' espasa del poble liberal que la capa de Lleó XIII.

De l' Amèrica en general y de Cuba en particular may ab més rahó que avuy se'n ha pogut dir l' altre mon.

Estava escrit que Colón havia de descobrir el mes gran cementiri dels espanyols.

Llegeixo en un telegrama de Roma.

«Se assegura que l' cardenal Rampolla ha redactat unes condicions de pau entre Espanya y 'ls Estats-Units, y que han sigut acceptadas per Fransa y Austria.»

Si es això ja podém dir que se'n administran els últims sagraments, y que Austria y Fransa ens fan el favor d' aguantar el talem.

Lo general Correa se resignarà bonament a acceptar la pau, sempre que's demostrí que la prossecucio de la lluuya es impossible per agotament de la Hissenda.

Quan Espanya declari que no pot pagar los interessos de la Deuda, llavoras el general Correa 's tornarà pacificich.

Y si comensa per declarar que no pot pagar lo sou dels ministres ¿qué farà llavoras el general Correa?

Lo govern ha resolt reunir un efectiu de 200,000 homes, destinats al servei de la Península.

Preguntin perque's necessita tanta gent sobre las armas.

Molta candidés es necessaria pera fer semblant pregunta. El govern fa de barber y no deixa may la na-vaja de les mans.

Ab lo recàrrec y l' augment de tributs, afayta á pel. Ab la pesca de redencions, á repel. La gran qüestió es afeitar, afeitar, sense respirar ell, ni deixar respirar al poble.

Si 'ls yankees á mes de arrebatar los colonias, exigeixen per fer la pau, 'l pago de una indemnisió crescuda, com que al país ja no li queda un xavo per satisferla, no tindrà mes remey que agafar á tots els homes que durant la restauració han governat á Espanya y entregarlos al enemic, dihentli:

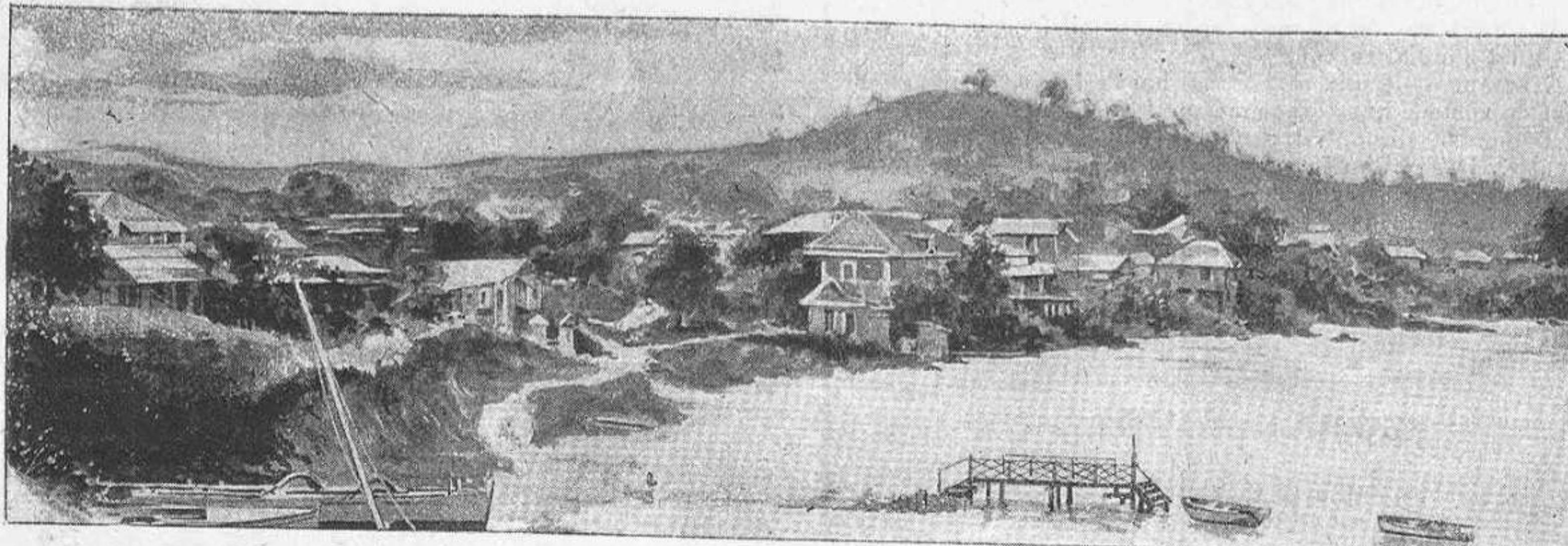
—Tingui, Sr. Mac-Kinley: prèngui's sino per lo que valen, per lo que 'ns costan y torni'ns el cambi.

BUTLLETI DE LA GUERRA

CUBA.—Després de la destrucció de la esquadra de 'n Cer-
vera, van estar suspeses per espai de alguns dies les hostili-
tats. Lo general Shafter va intentar, inútilment, la rendició de
Santiago, asssegurant que si no s' entregava, procederia al
bombardament de la plassa. La major part dels habitants aprofi-
ren aquelles horas de treva, per abandonar la població. Unas

dèya l'general Blanco, tement que la cayguda de Santiago
provoqués desordres a l'Habana.—Evaqua la plassa—li dey-
l gobern de Madrid.

Pero sembla que això últim ja no es possible. Las foses
yankees ausiliades pels mambisos de 'n Calixto Garcia han
pres posicions en tots los camins, dificultant que puga reali-

B. IQUIRI, platja y moll de ferro per ahont desembarcaren les foses yankees que atacan a Santiago de Cuba.

20,000 persones se refugiaren en les altures de Caney, ocupat-
das pels yankees. Allí han passat alguns dies completament
desaparxes i sufrint els horrors de la fam. L'enemic va
declarar que careixia de medis per assistir-les.

Durant la suspensió de les hostilitats els yankees reberen
nous reforsos en homes y elements de guerra. Segons telegra-
mas de Washington, lo generalissim Miles s'ha fet càrrec
del mando de les foses invasores.

Preparat un nou atac formidable, aquest tingué efecte du-
rant los dies 11 y 12 del corrent. Algunas bateries ventatjosa-
ment emplassades vomitaren gran número de projectils sobre
les trinxeres espanyoles, y sobre la població. L'esquadra de 'n
Sampson, per la seva part, feu jugar també 'ls seus canons dis-
parant un gran raig de granades; pero la major part d'elles
queyan en la bùbia, sense ocasionar gran dany a la població.
Mes sufri aquesta dels canons de terra. Entre uns y altres oca-
sionaren l'esfondrament de tres cases y desperfectes en unes
trenta mes. Sembla que una granada incendià una iglesia
ahorat desfonsada. Los defensors de la plassa tenian guardades algunes mun-
icions.

La escassetat de municions y de viures ha perjudicat conside-
rablement la resistència dels soldats espanyols, disposats a
batres ab desesperació, fins a morir. En risteix lo pensar, que
existint a l'illa tants y tants elements de resistència s'ha-

sarse sense perill una retirada cap al interior. Fa mes angus-
tiosa la situació de Santiago lo gran número de malats y de
ferits que ocupan algunes cases de la ciutat, amassades per

Lo defensor de Caney, mort gloriosament en lo combat
de Santiago.

l'artilleria yankee. Així es que al circular dimecres la notícia
de que la població crevava per sos quatre costats y que no
havia tingut mes remey que rendir-se, tothom donà crèdit a la
notícia, a pesar de les negatiuves del govern. Es una nova des-
gracia, de tot punt inevitable, y que tal vegada ja s'haurà
consumat quan vejin la llum las presents línies.

Com a demostració de que va faltant tot medi de so-
corre a Cuba, s'registra l'següent fet, continuació de al-
tres de igual indole. Lo trasatlàntic *Santo Domingo* que car-
regat de queviures procedia de Méjich, veyentse perseguit
per un barco americà que 'l canonejà, ficantli foch a bordo, anà
a embarcarçar a la costa de Punta de Cartas (Pinar del Rio).—Uneixis lo nom de aquest vapor a la llista de les 70 embarca-
cions entre les de guerra y las mercants que hem perdut desde
'l principi de la campanya.

FILIPINES.—L'ocupació de las Marianas ab tanta facilitat
realizada, gracies a que la guarnició de las illes ni noticia te-
nia de que s'hagués declarat la guerra, representa una nova
victòria. Han arribat a Manila les dos primeres expedicions nort-
americanas, a pesar de lo qual no s'ha encare noticia de que

hajan comensat l'atach de la
plassa.—Lo que s'ha devid-
t que no son molt cordials las relacions entre 'ls
yankees y 'ls tagalos. Així ho
manifesta 'l general Augusti
en un despach que porta la fe-
ixa del 9 del corrent y qu' es l'
últim que s'ha rebut. Creu lo
Sr. Augusti que ab reformas
encare 'ns seria possible atra-
re ns als rebeldes.

¿Cóm, lo govern de Madrid
no 't faculta desde luego per
plantearlas?

Manifesta també que diaria-
ment se sostenen combats en
las avansades de la capital,
y que la situació dels defen-
sors de Manila va sent cada
dia més difícil.

.. De Ilo-Ilo bonas noti-

cias. Lo general Ríos ha co-
municat al govern que s'han
presentat a indult set cabeci-
llas y dos mil insurrectes.

L'EXPEDICIÓ A ESPANYA.—

LA PAU.—Encare que de dia
en dia s'ha anat aplassant se-
creu que no ha de passar molt
temps sense que 'ls acorassats
yankees visitin las nostres cos-
tas. Lo retorn de l'esquadra
de 'n Càmara 'ls tenta, ab l'
esperansa de destruir-la, de
la mateixa manera que han
aniquilat las anteriors.

De totes maneres la pre-
sència del enemic a la Pe-
nínsula depén de que s'fassí
ó deixi de ferse la pau. Las
corrents en sentit pacific al
extranger son unànimes, y a
Espanya molt poderoses. Tot-
hom va comprendent que pro-
seguir una guerra tan desas-
troso y planejada per Espanya
en condicions tan desfavorables,
constitueix una insigne
tenacitat. Ara sols falta que
les condicions de la pau siguin
acceptables. Molt desconfiem de
l'aptitud dels nostres gober-
nants, que fins aquí no han
sapigut donar un pas sense te-
nir una ensopagada.

De les exigències dels yan-
kees se'n parla molt, supo-
santse que son molt gravoses;
però 'ls nostres lectors obra-
ràn ab prudència, si en una
questió tan delicada, se desen-
tenen de rumors contradicto-
ris, y esperan los moments
oportuns per saber a punt fixo
de quin mal hem de morir.

J.

VÁZQUEZ, comandant del «des-
troyer» PLUTÓN.

CARLIER, comandant del «des-
troyer» FUROR.

Lo coronel ALDEA, jefe de una
columna de operacions a San-
tiago.

ENDEVINALLAS

XARADA

Primera-dos casí sempre
quan ets al lílit sols estar:
la dona qu' es quarta-prima
voltada se sol trobar
de pretendents que la volen,
no dich per qué, Deu me 'n guard';
y tú 'l meu tot hu-tres dia
acosturas á mirar.

SISKET FARRÉ

ANAGRAMA

En Total de ca 'n Masot
quan lo seu fill se casá
dno sabeu que li doná?
Tot cosa: un tot y una tot.

JOANET NOVELL.

GEROGLIFICH COMPRIMIT

II I

J. MOLAS FILLIU.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciutadans J. Mombrú, Un quilinenyo, Saramandilla. Benet de Bages, Adrià Causadias, Un Tarrassench, Emma Dou, Pau del Timbal, F. Mas Abril, y Xiu-xiu.—Lo que 'ns envian aques-
ta senmanya no fa per casa.

Ciutadans R. Homedes Mundo, Un de Cabrera, Mistets de Castella, Llicenciat de Ultramar, Botianito, Misericòrdia y C., Sisket Farré, Pardal Mullat, Sisket D. Païla, Un Saragatero, y M. Melonaire.—Insertaré un alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciutadà Q. Malleu: Observi qu'en la composició ja hi havia
una dedicatòria: per consegüent la segona hi hauria estat de
massa. Procurarem corregir les petites incorreccions.—J. Sa-
durní *Mas de las Valls*: No 'ns acaba de fó 'l pes.—J. Aubert Ma-
net: Igual que la de vosté.—A. Carrasca Gayan: La trobem
molt desigual.—L' Avi Riera: La poesia dels pisos no 'ns ser-
veix per mor dels insectes que troba en el primer que ocupa.
Al lector li faran fastic: los altres dos van bé.—Noy Pinó: La
composició de vosté es molt fluixa.—J. Staramsa: Va bé y la
publicarem.—A. Mundet Álvarez: Es massa modernista, y enca-
re que siga burlesca no 'ns acaba de agradar.—Un enuissiasta
de la nostra Marina: Quedém enterats, per mes que no cone-
guenclarament els fets, creyem qu' es arriscat aventurejar
judicis.—Escolar: Las dos composiciómetas van bastant bé.—
J. Casals Smit: L' article revela bona voluntat; però això no
basta.—Osnofla Nàg: La composició es acceptable; de lo demés
ens quedem amb el geroglific.—J. Ventura Rodriguez: La que 'ns
envia vosté es molt fluixa.—Ognimod Saveroff: L' epigramma es
copiat: ¿ho sera també lo demés que 'ns remet? Qui fa un cove
fa un cistell.—Rapevi: No 'ns fa 'l pes.—Timbaler del Noya: La
composició, per correspondre al assumpte hauria de tenir una
entonació mes elevada y no incorre en tants vulgarismes.—
J. Sarevió: Enterats de la humanitaria noticia.—J. B. Alemany
Borrás: No va prou bé.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Assalto, 63.—Barcelona.

L'esquadra Camara anclada a Port Said